

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci **žalobkyně I. K.**, zastoupené JUDr. Vladimírem Fesslem, advokátem se sídlem v Ostravě, 28. října 108, proti **žalovanému Krajskému úřadu kraje Vysočina, se sídlem v Jihlavě, Žižkova 57**, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Brně č. j. 29 Ca 160/2003 - 12 ze dne 19. 6. 2003,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností se žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) domáhá zrušení nadepsaného usnesení Krajského soudu v Brně, kterým byla odmítnuta její žaloba. Okresní úřad v Třebíči (dále jen „okresní úřad“) dne 25. 6. 2002 vydal na žádost stěžovatelky pod č. j. OUTR 2054/2002 listinu označenou jako potvrzení o nabytí československého státního občanství I. U., rozené M. Touto listinou okresní úřad potvrdil, že I. U., narozená v O., č. V., posledně bytem K., V. Ú. 7, o. T., byla státním občanem České republiky. Dále je v listině uvedeno, že toto občanství nabyla podle § 1 zákona č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, a § 3 Ústavního dekretu č. 33/1945 Sb. Správní žalobou se stěžovatelka u krajského soudu domáhala, aby soud „zrušil § 3 zákona č. 33/1945 Sb.“ z tohoto potvrzení. Krajský soud v daném případě s odkazem na § 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) dospěl k závěru, že není

splněna jedna z podmínek řízení, přičemž jde o nedostatek neodstranitelný. Nedostatek podmínky řízení spočívá dle soudu v absenci soudně přezkoumatelného správního rozhodnutí. Návrhem na zahájení řízení (žalobou) byl v daném případě dle soudu napadnut úkon správního orgánu, kterým nebyly zakládány, měněny, rušeny nebo závazně určovány práva a povinnosti stěžovatelky, a jde tedy o úkon, který soudu nepřísluší přezkoumávat. Z tohoto důvodu soud žalobu ve smyslu § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítl.

Stěžovatelka ve své kasační stížnosti neidentifikuje důvod odkazem na konkrétní ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s., nicméně z obsahu podání Nejvyšší správní soud vyvodil, že dovozuje důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tj. nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Ve stížnosti uvádí, že chce pro sebe požádat o státní občanství Spolkové republiky Německo. K žádosti musí předložit potvrzení o nabytí českého občanství u sebe, svého otce a dědy. V případě, že některý z jejích předků, tj. otec nebo děd, nabytí občanství České republiky na základě vlastní žádosti, ztrácí možnost nabytí německého občanství každý z jeho potomků. Podle § 3 ústavního dekretu č. 33/1945 Sb., na nějž je v žalobou napadeném potvrzení odkazováno, se státní občanství Československé republiky nabývalo na základě žádosti. To podle stěžovatelky znamená, že pokud potvrzení o státním občanství R. U. (stěžovatelka napadla žalobou i rozhodnutí okresního úřadu č.j. OUTR 917/2002 ze dne 27. 3. 2002, kterým bylo potvrzena existence a důvod nabytí státního občanství pana R. U., manžela paní I. U.) nebude změněno, nemůže požádat o německé občanství, resp. o něj může požádat, ale tato žádost jí bude zamítnuta. Domnívá se, že by byla ve svých právech krácena v souvislosti s „rozhodnutím správního orgánu“ a že tedy její žaloba je oprávněná, řádně odůvodněná a že ona sama splňuje podmínku žalobní legitimace dle § 65 s. ř. s. Dále se stěžovatelka domnívá, že soud nemohl řádně posoudit její žalobu bez projednání získání československého občanství paní I. U., neboť státní občanství manželky bylo podmínkou pro podání žádosti, na základě níž bylo možné podle § 3 ústavního dekretu č. 33/1945 Sb. státní občanství získat. Jak stěžovatelka dále uvádí, krajský soud vyloučil ve smyslu § 39 odst. 2 s. ř. s. projednávání žaloby proti potvrzení o nabytí českého státního občanství v případě I. U. k samostatnému projednání, a to bez možnosti podat opravné prostředky. Na základě výše uvedených důvodů stěžovatelka navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížností napadené usnesení Krajského soudu v Brně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Ze spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že dne 11. 10. 1950 pod jedn. zn. 216-23/6.50-III vydal Krajský národní výbor v Ostravě výměr o vrácení československého státního občanství „podle § 3 dekretu číslo 33/45 Sb. a § 1 nařízení číslo 252/1949 Sb.“ I. U., bytem v O. H., E. 36.

Podle § 2 s. ř. s. poskytují soudy ve správním soudnictví ochranu veřejným subjektivním právům fyzických i právnických osob způsobem stanoveným tímto zákonem a za podmínek stanovených tímto nebo zvláštním zákonem a rozhodují o dalších věcech, v nichž tak stanoví tento zákon. Podle § 65 odst. 1 s. ř. s. kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti (dále jen „rozhodnutí“), se může žalobou domáhat zrušení takového rozhodnutí, popřípadě vyslovení jeho nicotnosti, nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak. Podle § 70 písm. a) s. ř. s. jsou ze soudního přezkoumávání vyloučeny úkony správního orgánu, které nejsou rozhodnutími. Podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. nestanoví-li tento zákon jinak, soud usnesením odmítne návrh, nejsou-li splněny jiné podmínky řízení a tento nedostatek je neodstranitelný nebo přes výzvu soudu nebyl odstraněn a nelze proto v řízení pokračovat. Podle § 3 ústavního dekretu presidenta republiky č. 33/1945 Sb., o úpravě

československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské (dále též „ústavní dekret č. 33/1945 Sb.“), mohly osoby, které pozbyly československého státního občanství podle § 1 tohoto dekretu, požádat u místně příslušného okresního národního výboru (okresní správní komise) nebo zastupitelského úřadu o jeho vrácení. O takovéto žádosti rozhodoval podle volné úvahy krajský národní výbor na návrh okresního národního výboru.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení Krajského soudu v Brně v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Krajský soud v Brně žalobu odmítl z důvodu uvedeného v § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť v daném případě nebyly splněny podmínky řízení před správním soudem a tento nedostatek byl neodstranitelný. Nedostatek podmínek přitom soud spatřoval v absenci rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. Podstatou sporu tak v daném případě je, zda potvrzení vydané správním orgánem, kterým bylo osvědčeno, že paní I. U. byla státním občanem České republiky, je či není úkonem, kterým se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují práva nebo povinnosti.

Po posouzení všech okolností případu dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že uvedené potvrzení není rozhodnutím ve smyslu legislativní zkratky zavedené v § 65 odst. 1 s. ř. s. Předně má Nejvyšší správní soud za to, že uvedeným potvrzením se práva a povinnosti nezakládají, nemění nebo neruší, jinými slovy, že nejde o konstitutivní rozhodnutí správního orgánu, neboť paní I. U. byla státním občanem, když státní občanství získala na základě své žádosti rozhodnutím podle § 3 ústavního dekretu č. 33/1945 Sb.

Rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. je však i správní akt, kterým se závazně určují práva nebo povinnosti. Proto bylo dále předmětem posouzení Nejvyššího správního soudu, zda se v případě vydaného potvrzení nejedná o tento typ správního aktu ve smyslu cit. ustanovení, který by soudnímu přezkumu za splnění ostatních podmínek stanovených právním řádem podléhal. Soud má v souladu s teorií správního práva za to, že je nutno rozlišovat mezi správními akty a jinými správními úkony, a v daném případě konkrétně mezi deklaratorním správním aktem a jiným správním úkonem ve formě osvědčení (resp. potvrzení). Při posouzení této otázky je nutno vyjít ze skutečné povahy úkonu správního orgánu v dané věci a nespolehat pouze na jeho formální podobu nebo označení, neboť právní řád České republiky v některých případech označuje správní rozhodnutí ve smyslu § 65 s. ř. s. jako osvědčení a naopak. Rovněž není rozhodné, zda správnímu úkonu předchází formální správní řízení a případně podle jakého procesního předpisu je v tomto řízení postupováno. Deklaratorním správním aktem (rozhodnutím) se autoritativně zjišťují a potvrzují existující vztahy správního práva, jeho místo je tam, kde je existence konkrétního správního vztahu sporná, pochybná nebo když potvrzení závisí na výkladu neurčitěho právního pojmu (obdobně srov. Staša, J. in Hendrych, D. a kolektiv: Správní právo. Obecná část. 5. vydání. Praha 2003, str. 117-118). Oproti tomu osvědčení, resp. potvrzení, je jiným úkonem správního orgánu odlišným od správního aktu, který úředně potvrzuje skutečnosti, které jsou v něm uvedeny. Na rozdíl od deklaratorního správního aktu se osvědčení vydává v případech, kdy není třeba autoritativního zjištění, kdy není o věci pochybnost nebo spor a kdy není zapotřebí ani jinak použít správního uvážení nebo vyložit neurčitý pojem, neboť se osvědčují, resp. potvrzují skutečnosti úředně známé (srov. též stejný zdroj, str. 185 - 186). Z uvedených pojmových vymezení podle Nejvyššího správního soudu vyplývá, že zatímco deklaratorní správní akt splňuje znaky rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s., neboť se jím závazně určují práva nebo povinnosti, osvědčení, resp. potvrzení ve výše uvedeném pojetí

tyto znaky nemá, neboť pouze osvědčuje skutečnosti, o kterých není sporu a které jsou úředně známé.

Nejvyšší správní soud tedy následně posoudil, zda se v případě potvrzení o státním občanství vydaného okresním úřadem jedná o rozhodnutí deklaratorního charakteru, které soudnímu přezkumu v řízení o žalobách podle části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s. podléhá, nebo zda se jedná o osvědčení skutečnosti, o které není sporu, které takovému soudnímu přezkumu nepodléhá. Uvážil přitom, že paní I. U. získala státní občanství na základě správního rozhodnutí ze dne 11. 10. 1950 vydaného podle § 3 ústavního dekretu č. 33/1945 Sb. Stěžovatelka jako vnučka požádala o vydání potvrzení o existenci státního občanství svého předka podle zákona č. 40/1993 Sb., která jí bylo vydáno. Šlo přitom o osvědčení existence státního občanství fyzické osoby, o kterém nebylo mezi stranami sporu. Skutečnost, že paní I. U. byla státním občanem a na základě jaké právní skutečnosti se jím stala, byla správnímu orgánu úředně známa, pro potvrzení tohoto správního vztahu nebylo třeba použít ani správního uvážení, ani aplikovat neurčitý právní pojem. Za takových okolností dospěl Nejvyšší správní soud, že předmětné potvrzení o státním občanství je jiným správním úkonem ve formě osvědčení, které nesplňuje znaky rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. a že tento úkon je ze soudního přezkumu podle § 70 písm. a) s. ř. s. vyloučen. Nejvyšší správní soud se tak ztotožnil se závěrem Krajského soudu v Brně a dospěl k závěru, že napadené usnesení Krajského soudu v Brně o odmítnutí žaloby ve smyslu § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. je zákonné.

Pouze pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že i kdyby se v daném případě jednalo o rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s., nebyla by splněna podmínka žalobní legitimace stěžovatelky podle uvedeného ustanovení. Jak totiž vyplývá z jeho znění, domáhat se žalobou zrušení rozhodnutí, popř. vyslovení jeho nicotnosti, může pouze ten, kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení rozhodnutím. V daném případě by tak nemohla zákonnost potvrzení o státním občanství osoby, jejíž je stěžovatelka vnučkou, stěžovatelka žalobou naříkat, neboť jím není zkrácena na svých právech ve smyslu cit. ustanovení. Ve věci je pouhým zájemníkem, interestem, jehož vlastní právo není předmětem řízení, ale odvisí od sporného statusu jiné osoby. I zde by šlo o chybějící podmínku řízení, tento nedostatek by byl neodstranitelný a krajský soud by musel takové podání usnesením odmítnout, tentokrát podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud se rovněž neztotožnil s námitkou, že krajský soud nemohl řádně posoudit žalobu proti potvrzení o státním občanství pana R. U. bez současného projednání žaloby proti potvrzení o státním občanství paní I. U. V daném případě totiž ze soudního spisu zjistil, že podmínky pro vydání usnesení podle § 39 odst. 2 s. ř. s. o vyloučení této žaloby k samostatnému projednání byly splněny, toto usnesení obsahuje veškeré náležitosti stanovené zákonem a projednání obou žalob ve společném soudním řízení by nemohlo mít vliv na závěr krajského soudu, že v případě potvrzení o státním občanství pro pana R. U., resp. paní I. U. se o rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. nejedná.

Nejvyšší správní soud tedy z výše uvedených důvodů nezjistil naplnění důvodu kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. a kasační stížnost proti napadenému usnesení proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný měl ve věci

úspěch, prokazatelné náklady řízení o kasační stížnosti mu však nevznikly. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 16. března 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu